
Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na starobní důchod

—

Dopady její současné podoby a možnosti změn

Poznámka:

Tento text je určen pro členy Komise pro spravedlivé důchody. Vzhledem k rozdílnému profesnímu zaměření jednotlivých členů Komise tento text záměrně ve vybraných místech volí laická vysvětlení, která mohou být z čistě odborného ekonomického pohledu mírně nepřesná.

Podklad představuje návrh výchozího nastavení parametrů starobních důchodů. Návrhy nastavení ostatních typů důchodů budou předmětem dalších jednání Komise pro spravedlivé důchody.

Cíl jednání komise

V pojistných i nepojistných dávkových systémech je vždy potřeba rozlišit nárok dávku a její výši. Pravidla, podle kterých odvozujeme výši dávek, se u jednotlivých dávek více či méně liší od pravidel, které určují nárok na danou dávku. Systém starobních důchodů v tomto ohledu není výjimkou.

Při úvahách nad reformou důchodového systému je tak možné diskutovat (i) změny v nastavení výše důchodu a, nebo (ii) změny v pravidlech pro nárok na starobní důchod.

Diskuse o změnách v pravidlech pro nárok na starobní důchod přitom není vzhledem k diskusi o změnách nastavení výše starobních důchodů druhotná. Pravidla pro nárok na starobní důchod totiž určují četnost jeho pobírání. A četnost pobírání starobních důchodů může zásadně ovlivňovat vlastnosti důchodového systému i ekonomické chování jednotlivců. Například důchodový systém s velmi vysokými důchody a přísnými podmínkami pro nárok na důchod bude nejspíše vykazovat výrazně odlišné vlastnosti než systém s důchody výrazně nižšími, ale dostupnými pro celou populaci seniorů. Stejně tak se nejspíše bude jinak chovat jednatel, který ani teoreticky nemůže splnit podmínky nároku na důchod, a ten, který je s jistotou splní.

Cílem tohoto podkladu je (i) prezentovat současné a budoucí očekávané dopady podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na starobní důchod a (ii) navrhnout k diskusi možné změny tohoto pravidla. Cílem jednání 3. 7. 2020 je pak otevřít diskusi o možnostech změn této podmínky v rámci dříve diskutovaného rámce 0. a I. pilíře.

Podmínky nároku na starobní důchod

Nárok na starobní důchod podmiňujeme dosažením potřebného věku a doby pojištění. Jako dobu pojištění přitom označujeme součet dvou druhů období:

- Doby pojištění a
- Náhradní doby pojištění¹.

Doba pojištění, někdy označovaná jako příspěvková doba, odpovídá období (i) výdělečné činnosti a (ii) dobrovolné účasti na pojištění. Období výdělečné činnosti se u většiny jednotlivců kryje s dobou zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti. Doba dobrovolného pojištění pak tvoří taková období, kdy jednatel odvádí pojistné, aniž by to po něm zákon vyžadoval. Důvodem k dobrovolné účasti může být například snaha o doplnění potřebné doby pojištění nebo o vyšší starobní důchod.

Náhradní doby pojištění, označované jako nepříspěvkové doby, tvoří ta období, u kterých pojištění nevyplývá z výdělečné činnosti, ale ze splnění jiných podmínek stanovených zákonem. Tyto doby jsou spojeny s jistou sociální událostí nebo sociálním statutem jednatelce. Náhradní dobou tak například za daných podmínek jsou období studia, nezaměstnanosti, péče o děti a závislé osoby, nebo období invalidity. Za tyto doby se pojistné v České republice neplatí.

Pro nárok na starobní důchod zákon vyžaduje, aby senior dosáhl alespoň jisté kombinace věku a potřebné doby pojištění (Tabulka 1). Potřebnou dobu pojištění přitom zákon rozeznává ve dvou variantách: (i) součet příspěvkových a nepříspěvkových dob a (ii) pouze příspěvkové doby. Senior má přitom nárok na starobní důchod, pokud dosáhne alespoň jedné z potřebných definic potřebné doby pojištění.

---

1 Detaily způsobu započtení náhradních dob definuje zákon 155/1995Sb.

Tabulka 1: Potřebná doba pojištění a věk k nároku na starobní důchod

Věk		Potřebná doba pojištění v letech		Nárok na důchod	Výše důchodu
Od	Do	Součet příspěvkových a nepříspěvkových dob	Příspěvkové doby		
	Snížený důchodový věk	xxx	xxx	Ne	xxx
Snížený důchodový věk	Řádný důchodový věk	35	30	Ano	Krácená
Řádný důchodový věk	Řádný důchodový věk muže + 5	35	30	Ano	Řádná
Řádný důchodový věk muže + 5		20	15	Ano	Řádná

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Senior může odejít do předčasného trvale kráceného důchodu po dosažení sníženého důchodového věku v případě, že splní podmínku 35, respektive 30 let. Krácení důchodu přitom nevyplývá ze získané doby pojištění, ale z faktu, že senior odchází do důchodu v nižším než řádném důchodovém věku. Do řádného nekráceného starobního důchodu může senior odejít v případě, že dosáhne jedné z kombinací věku a doby pojištění.

Potřebné doby pojištění, jak je uvádí Tabulka 1 výše, jsou výsledkem historického vývoje. Potřebná doba pojištění se v průběhu druhé poloviny 20. století zvýšila z 20 na 25 let. Úpravou z roku 2010 se pak navýšila zejména potřebná doba pojištění z 25 na 35 let.

Z mezinárodního pohledu je výše potřebné doby pojištění v českém důchodovém systému výjimečná. Rozdíly v potřebné době pojištění v jednotlivých evropských státech jsou sice značné² (potřebná doba pojištění se pohybuje od 0 do 30 let), ale i tak Česká republika požaduje výrazně nejvyšší dobu pojištění. Konkrétně můžeme v Evropě rozdělit jednotlivé země dle potřebné doby pojištění do následujících skupin:

- *Státy s potřebnou dobou pojištění do 5 let:* Belgie, Nizozemí, Švýcarsko, Francii, Island, Norsko, Švédsko, Dánsko, Finsko, Polsko pro nový důchodový systém, Německo, Itálie pro pojištěnce od roku 1996.
- *Země s potřebnou dobou účasti přibližně 10 let:* Lotyšsko, Velká Británie, Lucembursko a Malta.
- *Státy požadující minimální dobu účasti na úrovni 15 let:* Španělsko, Portugalsko, Estonsko, Řecko, Litva, Maďarsko, Rakousko, Rumunsko, Chorvatsko.
- *Státy s potřebnou dobou účasti 20 let:* Itálie pro pojištěné do roku 1995, Polsko u „starého“ systému, kde platí dvacet pět, respektive dvacet let pro muže a dvacet, respektive patnáct let pro ženy.
- *Státy s potřebnou dobou účasti delší než 20 let:* ČR a Bulharsko.

² Rozdíly v úpravě potřebné doby pojištění v zahraničí do jisté míry vyplývají z historického vývoje a z odlišností jednotlivých důchodových systémů.

Reálné dopady nastavení potřebné doby na nárok na starobní důchod

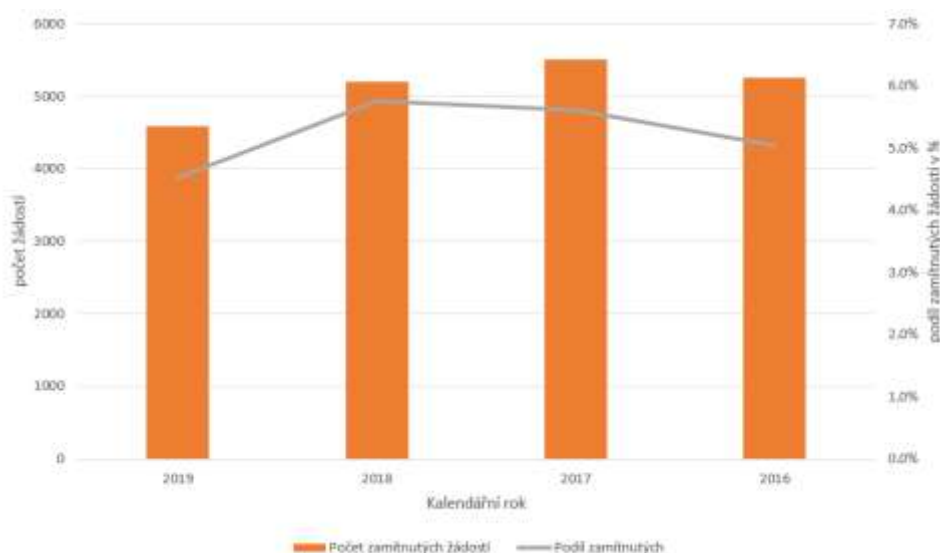
Současný stav

V současnosti neexistují statistiky o počtu jednotlivců, kterým nastřádaná doba pojištění neumožňuje odejít do předčasného nebo řádného starobního důchodu. Jedním z důvodů je i to, že současný systém neviduje všechny získávané nároky z nepříspěvkových dob průběžně, ale doba pojištění se každému seniorovi stanoví až v okamžik žádosti o starobní důchod. Statistiky získané doby pojištění seniorů podle jejich věku tak přirozeně nemohou v dnešním systému pro všechny seniory existovat.

Evidence České správy sociálního zabezpečení nicméně ukazuje, že v posledních 4 letech o starobní důchod požádá každoročně 90 až 105 tisíc seniorů. Přibližně 94 až 95 % seniorů při podání žádosti podmínky nároku na starobní důchod splní. Průměrná doba pojištění u přiznaných starobních důchodů žen odpovídá 43 letům a u mužů 45,4 roku. Průměrný senior tak podmínky nároku na starobní důchod reálně plní.

Zároveň ale statistiky České správy sociálního zabezpečení evidují každoročně přibližně 5 až 6 % zamítnutých žádostí³. Jak ukazuje Graf 1, 4,5 až 5,5 tisícům seniorům Česká správa sociálního zabezpečení žádost o starobní důchod zamítne. Statistiky důvodů zamítnutí ČSSZ nesleduje. Nicméně podle informací od liniových pracovníků ČSSZ je nejčastějším důvodem zamítnutí neplnění podmínky pro získání nároku na důchod. Existují tak minimálně dílčí skupiny seniorů, pro které je problematické při dosažení důchodového věku splnit podmínky potřebné doby pojištění.

Graf 1: Vývoj počtu zamítnutých žádostí o starobní důchod

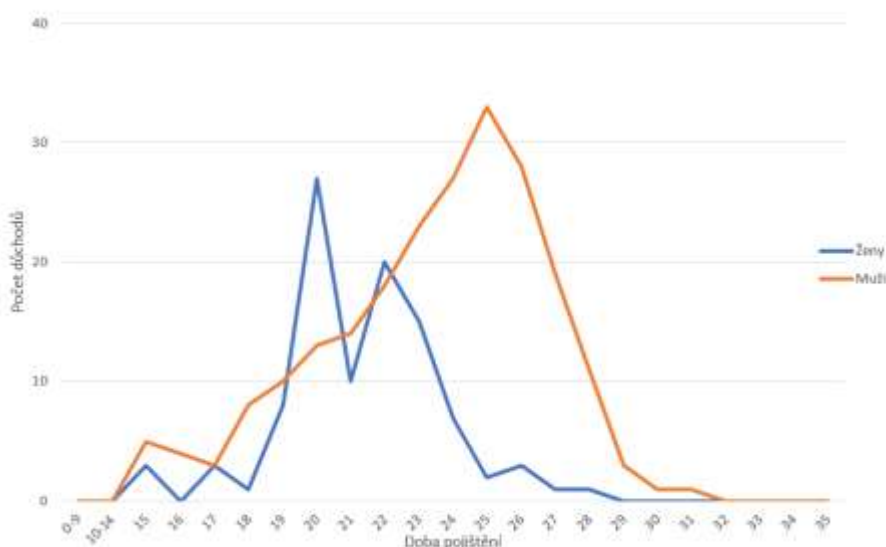

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

³ Zahrnuti jsou pouze důchody přiznávané pouze podle vnitrostátních předpisů. U důchodů s mezinárodním prvkem je procento zamítnutí výrazně vyšší. Tyto kauzy reprezentují cca 40 % všech zamítnutí, přestože jejich podíl na celku tvoří pouze 8 – 9 %.

Část seniorů, kterým byla žádost o starobní důchod zamítnuta, pravděpodobně získá nárok na starobní důchod do pěti let od dosažení řádného důchodové věku. Části seniorů se to ani během oněch pěti let nepodaří a nárok na starobní důchod získají až na základě podmínky s vyšším věkem (důchodový věk stejně starého muže navýšený o pět let) a nižší doby pojištění (20, respektive 15 let). Například v roce 2018 bylo podle této podmínky přiznáno pouze těsně přes 300 důchodů. Tito senioři mají typicky nastřádanou relativně krátkou dobu pojištění, jak ukazuje Graf 2. Konečně může existovat i skupina seniorů, která nikdy nezíská dostatečnou dobu pojištění a nárok na starobní důchod tak nezíská nikdy.

Graf 2: Rozdělení doby pojištění u důchodů přiznaných v roce 2018 na základě pravidla 20/15 let pojištění

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Očekávaný vývoj

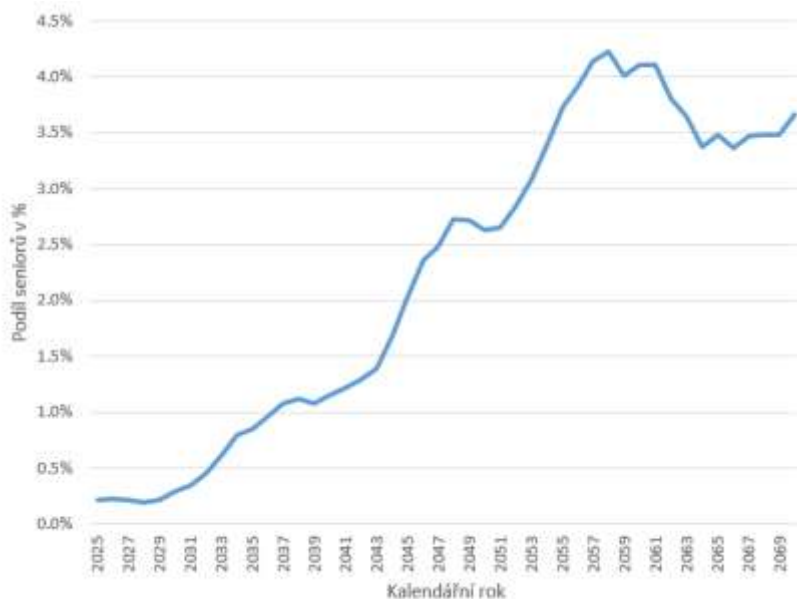
Význam podmínky potřebné doby pojištění se však v budoucnu bude zvyšovat. Simulace Ministerstva práce a sociálních věcí odhadují, že počet seniorů, kteří nesplní podmínku potřebné doby pojištění, bude v období po roce 2030 významně růst, jak ukazují Grafy 3 a 4.

Graf 3 ukazuje vývoj podílu seniorů, kteří podle simulací MPSV ve věku 65 let nesplní podmínku doby pojištění. Dle simulací nyní tento podíl odpovídá 0,2 % žadatelů.⁴ Dlouhodobě však bude významně růst. Nárůst začíná v roce 2030 a svého maxima na úrovni 4 % žadatelů dosáhne okolo roku 2060.

V Grafu 3 jsou zřetelná dvě období zvýšeného nárůstu podílu seniorů, kteří nesplní podmínku doby pojištění. První období začíná v polovině 40. let, druhé pak po roce 2050. Za zvýšením podílu seniorů v prvním období stojí ukončení hodnocení doby studia mezi 15 a 18 roky jako doby pojištění. Za zvýšením v druhém období pak ukončení hodnocení doby studia po 18 roce věku jako náhradní doby pojištění.

⁴ To ve skutečnosti odpovídá pozorovanému počtu osob, kterým je přiznáván starobní důchod až ve věku o 5 let vyšším, než je důchodový věk.

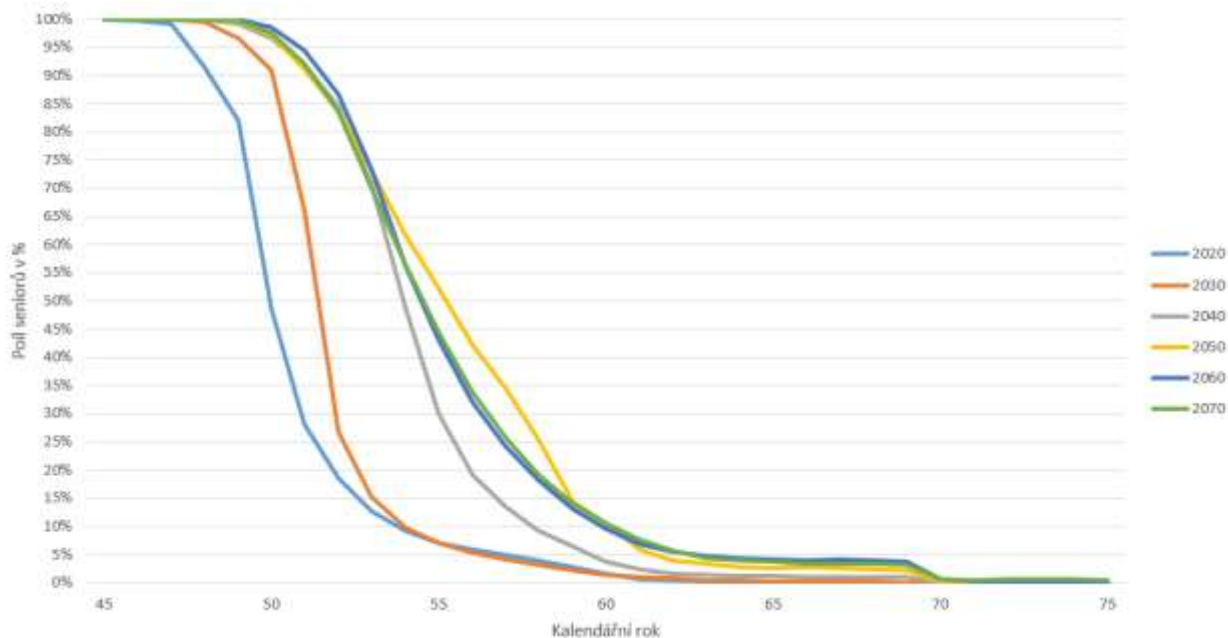
Graf 3: Vývoj podílu seniorů, kteří při dosažení důchodového věku nesplní podmínku potřebné doby pojištění

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Graf 4 pak ilustruje podrobnější informace o očekávaném vývoji získané doby pojištění a tím i schopnosti plnit podmínku potřebné doby pojištění. Graf 4 totiž ukazuje vývoj podílu seniorů, kteří nesplní žádnou z podmínek doby pojištění, v jednotlivých letech s věkem.

Graf 4: Podíl seniorů, kteří nesplní žádnou z podmínek doby pojištění podle věku a kalendářního roku

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Graf 4 ukazuje, že v letech 2020 až 2030 více jak devět z deseti pojištěnců splní podmínku potřebné doby pojištění do 55 let. V období kolem důchodového věku se počet osob, které neplní podmínku doby pojištění, dostává hluboko pod 5 %. Simulace tak odhaduje počet seniorů, kteří při dosažení důchodového věku nesplní podmínku potřebné doby pojištění, výrazně nižší než je počet zamítnutých žádostí o starobní důchod.

V roce 2040 a později se již projeví efekt omezení hodnocení doby studia. Devět z deseti seniorů splní podmínku potřebné doby pojištění až v 60 letech. V období kolem důchodového věku by podmínku podle simulace neplnily 3,5 až 4 % pojištěnců. Pouze zanedbatelná část seniorů by dle simulací nesplnila mírnější podmínku potřebné doby pojištění (tj. 20, respektive 15 let) ve věku o 5 let vyšším než je důchodový věk muže (tj. 70 let).

Podíl seniorů, kteří v budoucnu při dosažení důchodového věku nesplní podmínku potřebné doby pojištění, tak dle simulací bude výrazně růst. Jednou z hlavních příčin tohoto růstu pak budou v minulosti přijatá opatření omezující hodnocení studia jako náhradní doby pojištění. Další významnou příčinou, se kterou však simulace nepočítají, mohou být změny na trhu práce v důsledku jeho digitalizace. Ta může například u vybraných skupin jednotlivců zvýšit riziko dlouhodobé nezaměstnanosti a tím i riziko nesplnění podmínky potřebné doby pojištění.

Možnosti změn podmínky potřebné doby pojištění

Současné nastavení podmínky doby pojištění tak dle simulací omezí nárok signifikantní části seniorů při dosažení důchodového věku na starobní důchod zejména po roce 2030. Hlavními příčinami přitom není jejich ekonomické chování. Signifikantní část seniorů po roce 2030 nezíská při dosažení důchodového věku nárok proto, že (i) se jim na rozdíl od předchozích generací nezapočítají doby studia jako doby pojištění, nebo (ii) na ně významněji dopadnou změny na trhu práce.

Je tedy žádoucí otevřít diskusi, zda je vhodné podmínky potřebné doby pojištění změnit. Nabízí se přitom tři základní možnosti změn:

1. Snížení věku pro nárok na starobní důchod při kratší době pojištění (Varianta A)
2. Snížení potřebné doby pojištění bez dalších podmínek (Varianta B)
3. Snížení potřebné doby pojištění za cenu krácení výše důchodu z nultého pilíře (Varianta C)

Snížení věku pro nárok na starobní důchod při kratší době pojištění (Varianta A)

U Varianty A se sníží věková hranice pro alternativní podmínku vzniku nároku na starobní důchod (20 let doby pojištění nebo 15 let příspěvkových dob) z věku odpovídajícího důchodovému věku muže zvýšenému o 5 let.

Věkovou hranici lze snížit například na důchodový věk muže zvýšený o 1, 2, 3, respektive 4 roky. Takto by se snížila „penalizace“ za nesplnění podmínky doby pojištění. V krajním případě lze věkovou hranici snížit až na důchodový věk daného jednotlivce. Při takovém nastavení by se podmínka 30 let příspěvkových dob, respektive 35 let doby pojištění stala podmínkou pouze pro nárok na předčasný starobní důchod. Snížená podmínka 20 let doby pojištění nebo 15 let příspěvkových dob by pak byla podmínkou pro nárok na řádný starobní důchod.

Snížení potřebné doby pojištění při dosažení řádného důchodového věku (Varianta B)

U Varianty B se sníží současná podmínka potřebné doby pojištění (30 let příspěvkových dob, respektive 35 let doby pojištění) pro nárok na starobní důchod bez jiných omezení.

Potřebnou dobu pojištění je možné libovolně snížit až na 20 let doby pojištění, respektive 15 let příspěvkových dob. Při takovém nastavení by došlo ke sjednocení obou v současnosti platných podmínek v jednu. Na rozdíl od Varianty A by tato varianta umožňovala seniorům s kratší dobou pojištění odejít do řádného i předčasného starobního důchodu.

Snížení potřebné doby pojištění pro nárok na starobní důchod za cenu krácení výše důchodu z nultého pilíře (Varianta C)

Konečně Varianta C by obdobně jako Varianta B zmírnila podmínku potřebné doby pojištění (30 let příspěvkových dob, respektive 35 let doby pojištění) se související úpravou výše 0. pilíře. Na rozdíl od Varianty B by totiž zároveň zavedla krácení výše důchodu z nultého pilíře podle získané doby pojištění. Důchod z nultého pilíře by tak náležel v plné výši pouze seniorům s plnou dobou pojištění 35 let. Při získání kratší doby pojištění by se výše důchodu z 0. pilíře krátila.

Konkrétní specifikace Varianty C může nabývat řady podob. V tomto materiálu diskutujeme 2 možné podoby:

- *Varianta C1:* Tato varianta zachovává minimální potřebnou dobu pojištění (např. 5 let) a s ní spojenou minimální výši důchodu z nultého pilíře. Při získání delší doby pojištění se za každý rok pojištění zvýší důchod z 0. pilíře až do jeho plné výše. Alternativně ke zvyšování nedochází za každý rok, ale až po určitém počtu dodatečně získaných let (např. 5).
- *Varianta C2:* Tato varianta neobsahuje podmínku potřebné doby pojištění (respektive ji stanoví velmi mírnou, např. 1 rok příspěvkové doby). Výše důchodu z nultého pilíře se pak zvyšuje za každý získaný rok pojištění, a to až do jeho plné výše.

Porovnání dopadů jednotlivých možností změn potřebné doby pojištění

Jednotlivé možnosti změn se liší z pohledu dopadů na seniory, rozpočet i administrativní náročností a srozumitelností pro širokou veřejnost.

Z pohledu potřebné doby pro nárok na starobní důchod (Tabulka 2) veškeré varianty podmínku nároku změkčují. Nejmenší pokles je u Varianty A, která snižuje potřebnou dobu pro seniory rok a déle v důchodovém věku. Varianta B pak znamená nižší dobu pojištění pro všechny pojištěnce, bez ohledu na jejich věk. Varianty C1 a C2 pak podmínku potřebné doby snižují radikálním způsobem pro všechny věkové skupiny pojištěnců. „Cenou“ za takto radikálně sníženou potřebnou dobu pojištění je ale kompenzace u základního důchodu z 0. pilíře, jak ukazuje Tabulka 3.

Tabulka 2: Podíl seniorů, kteří nesplní žádnou z podmínek doby pojištění podle věku a kalendářního roku

Varianta	Předčasného důchodu	Oddobí					
		Řádný důchodový věk	Řádný důchodový věk + 1	Řádný důchodový věk + 2	Řádný důchodový věk + 3	Řádný důchodový věk + 4	Řádný důchodový věk + 5
Současnost	35/30 let	35/30 let	35/30 let	35/30 let	35/30 let	35/30 let	20/15 let
Varianta A	35/30 let	35/30 let	20/15 let	20/15 let	20/15 let	20/15 let	20/15 let
Varianta B	20/15 let	20/15 let	20/15 let	20/15 let	20/15 let	20/15 let	20/15 let
Varianta C1	5 let	5 let	5 let	5 let	5 let	5 let	5 let
Varianta C2	0 let	0 let	0 let	0 let	0 let	0 let	0 let

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Tabulka 3 ukazuje, že Varianty A a B nepřinášejí oproti návrhu výše důchodu z 0. pilíře žádnou změnu. Obě varianty tak oproti současnému stavu umožňují odchod do důchodu s nižší dobou pojištění, aniž by došlo ke kompenzaci ve výši důchodu. Naopak Varianty C1 a C2 nárok na důchod při nižší době pojištění kompenzují změnami ve výši důchodu z 0. pilíře.

Rozdíl mezi výší základního důchodu ve Variantě C1 a C2 přitom vyplývá z rozdílu v potřebné době pojištění u obou variant. U Varianty C2 není potřeba žádná doba pojištění. Výše měsíčního důchodu z nultého pilíře pak odpovídá počtu let pojištění vynásobených 300 Kč. Při dosažení 35 let pojištění pak měsíční důchod z 0. pilíře odpovídá 10.500 Kč. Senioři, kteří splní dnes platnou podmínku 35 let tak budou mít u Varianty C2 důchod z 0. pilíře nezměněný. U Varianty C1 je vyžadovaná alespoň 5letá doba pojištění. Proto se důchod z 0. pilíře vypočítá jako součet 1.500 Kč (tedy 300 Kč x 5 let) a počtu let pojištění sníženého o pět vynásobeného 300 Kč. I Varianta C2 pro seniory, kteří dosáhnou dnes potřebné hranice 35 let, zaručuje základní důchod 10.500 Kč.

Tabulka 3: Podíl seniorů, kteří nesplní žádnou z podmínek doby pojištění podle věku a kalendářního roku

Varianta	Předčasného důchodu	Řádný důchodový věk	Oddobí				
			Řádný důchodový věk + 1	Řádný důchodový věk + 2	Řádný důchodový věk + 3	Řádný důchodový věk + 4	Řádný důchodový věk + 5
Současnost	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč
Varianta A	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč
Varianta B	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč	10.500 Kč
Varianta C1	1500 + 300 Kč x (PLP - 5)	1500 + 300 Kč x (PLP - 5)	1500 + 300 Kč x (PLP - 5)	1500 + 300 Kč x (PLP - 5)	1500 + 300 Kč x (PLP - 5)	1500 + 300 Kč x (PLP - 5)	1500 + 300 Kč x (PLP - 5)
Varianta C2	300 Kč x PLP	300 Kč x PLP	300 Kč x PLP	300 Kč x PLP	300 Kč x PLP	300 Kč x PLP	300 Kč x PLP

Poznámka: PLP = počet let pojištění, maximálně však 35 let

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Z tohoto porovnání je zřejmé, že Varianty A a B jsou administrativně jednodušší a srozumitelnější, protože snižují potřebnou dobu pojištění bez dopadů na základní důchod. Varianta B je touto optikou nejvýhodnější, protože zavádí jednu podmínku pro všechny seniory, bez ohledu na jejich věk.

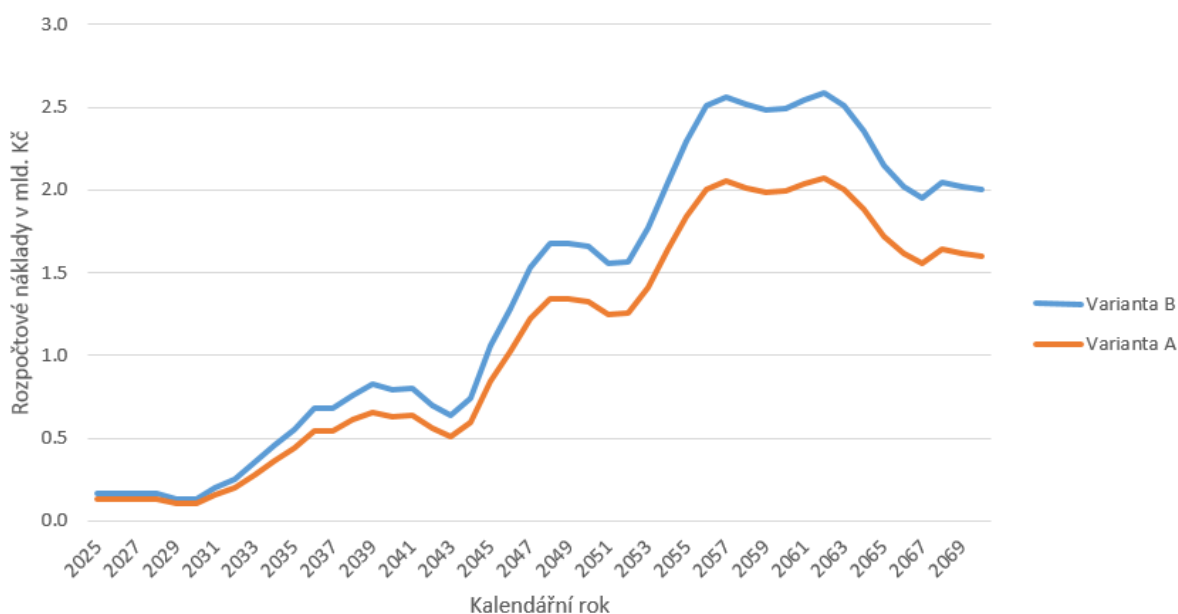
Varianty A a B u vybraných skupin seniorů oslabují motivaci k účasti na důchodovém pojištění. Tyto skupiny seniorů by totiž v případě změn nemotivovala změna podmínek k účasti na pojištění. Je otázkou, zda by tato změna motivace měla, a případně jak velké, dopady na jejich ekonomické chování. Zejména Varianta B ale může přinést v reformovaném systému výraznější demotivaci od výdělečné činnosti. Při této možnosti by totiž senioři mohli odejít do předčasného důchodu s nižší dobou pojištění,

aniž by to ovlivnilo jejich důchod z 0. pilíře. To by si nejspíše vynutilo revizi penalizace za předčasný důchod v I. pilíři. Naopak Varianty C1 a C2 zavádějí vazbu mezi základním důchodem z 0. pilíře a délkou doby pojištění, a proto by u těchto Variant byl pokles motivace nižší.

Veškeré Varianty změn umožní získat nárok na starobní důchod větší skupině seniorů zejména po roce 2030. Varianty C1 a C2 jsou z tohoto pohledu nejvýhodnější, protože nárok na důchod při dosažení důchodového věku získá nejširší skupina seniorů.

V neposlední řadě se popisované varianty liší i z pohledu rozpočtové náročnosti. Celkové náklady na starobní důchody u Variant A a B by se postupně zvyšovaly s tím, jak by se zvyšoval počet seniorů benefitujících z uvolnění podmínky doby pojištění. U Varianty A by rozpočtové náklady vzrostly až o 2 mld. Kč ročně (v hodnotách současného HDP) v období okolo roku 2060. U varianty B by se maximální nárůst rozpočtových výdajů pohyboval na úrovni mezi 2 a 2,5 mld. Kč ročně, jak ukazuje Graf 5.

Graf 5: Dodatečné rozpočtové výdaje u Varianty A a B

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Rozpočtové náklady Variant C1 a C2 by pak byly výrazně nižší. V případě, že by se za každý rok pojištění chybějící do 35 let 0. pilíř snížil o 300 Kč, pak by bylo takové opatření dokonce rozpočtově pozitivní. Rozpočtově neutrální by byly Varianty C1 a C2 v případě, kdy by se za každý rok pojištění chybějící do 35 let snížila výše 0. pilíře o 170 Kč. „Zisk“ z přiznání starobního důchodu dříve by se totiž pak vyrovnal nižší úrovni důchodu z 0. pilíře.

Závěr

Podmínka potřebné doby pojištění je jednou z nezbytných podmínek nároku na starobní důchod. Tato podmínka v současnosti omezuje nárok na důchod u stovek, nejvýše jednotek tisíc seniorů ročně. V budoucnu ale bude počet seniorů, kteří tuto podmínku nesplní, podle simulací MPSV růst. Hlavním důvodem růstu podílu seniorů, kteří při dosažení důchodového věku podmínku nesplní, přitom nejsou odlišnosti v jejich ekonomickém chování. Růst způsobují změny v hodnocení jednotlivých období kariéry jako doby pojištění, případně změny na trhu práce způsobené jeho digitalizací.

Přirozenou reakcí důchodového systému na tyto změny by byla změna pravidel potřebné doby pojištění. Takové změny by přiblížily minimální dobu pojištění v České republice blíže evropským zvyklostem. Variant změn doby pojištění je několik. V tomto materiálu prezentujeme 4 možnosti. Dvě sníží potřebnou dobu pojištění bez dalších změn a dvě potřebnou dobu pojištění sníží a zároveň provází s výší základního důchodu z 0. pilíře. Předložené varianty se tak liší z koncepčního pohledu i z pohledu mikroekonomických i makroekonomických dopadů.

Cílem červencového jednání Komise pro spravedlivé důchody je diskutovat současné nastavení potřebné doby pojištění i možnosti jejich změn. Na základě diskusí pak mohou být případně jednotlivé možnosti dále rozpracovány.